

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi elintarviketurvallisuuksivirastosta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan perustettavaksi maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle uusi Elintarviketurvallisuuksivirasto, johon yhdistetään nykyisten Elintarviketurvallisuuksiviraston, Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksen ja Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen tehtävät ja johon myös siirretään maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosaston toimeenpanotehtävät. Esityksessä ehdotetaan annettavaksi laki Elintarviketurvallisuuksivirastosta, jolla lakkautettaisiin nykyiset virastot ja siirrettäisiin niiden henkilöstö sekä maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosaston virastoon siirtyviä tehtäviä hoitava henkilöstö uuteen virastoon. Tarkemmat säännökset ja määräyk-

set Elintarviketurvallisuuksiviraston organisatiosta ja päätösvallan käytöstä annettaisiin valtioneuvoston asetuksella ja viraston työjärjestyksessä.

Uuden viraston perustamisen tavoitteena on yhdistää elintarvike- ja eläinlääkintähallinnon keskushallinnon toimijat yhdeksi viranomaiseksi toimialan hallinnon selkeyttämiseksi ja toimintatapojen yhtenäistämiseksi sekä päällekkäisyyksien poistamiseksi. Lisäksi tarkoituksena on vahvistaa viraston alueellisia toimipisteitä.

Esitys liittyy valtion vuoden 2006 talousarvioesitykseen.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä toukokuuta 2006.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	4
1. Johdanto	4
2. Nykytila.....	4
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	4
Elintarvikevirasto	4
Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitos.....	4
Kasvintuotannon tarkastuskeskus	5
Maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosasto	5
2.2. Kansainvälinen kehitys	6
Komission terveys- ja kuluttaja-asioiden pääosaston organisointi	6
Komission valkoinen kirja elintarviketurvallisuudesta	6
Muiden maiden elintarvike- ja eläinlääkintähallinto.....	7
2.3. Nykytilan arviointi.....	7
Elintarvike- ja eläinlääkintähallinnon keskushallinnon kehittäminen	7
Elintarvike- ja eläinlääkintähallinnon paikallishallinnon kehittäminen.....	7
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	8
3.1. Tutkimuksen ja viranomaistehtävien riippumattomuus	9
3.2. Alueellistaminen.....	9
4. Esityksen vaikutukset	9
4.1. Taloudelliset vaikutukset	9
Julkistaloudelliset vaikutukset	9
Yritysvaikutukset ja vaikutukset elinkeinoelämään	10
Kokonaistaloudellinen selvitys	10
4.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan	11
Vaikutukset viranomaisten tehtäviin ja organisaatioihin.....	11
Vaikutukset yksilön ja yritysten asemaan ja oikeuksiin viranomaisissa.....	11
4.3. Ympäristövaikutukset	11
4.4. Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	11
Aluekehitysvaikutukset.....	11
5. Asian valmistelu	12
5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto	12
Eläinlääketieteellisen tiedekunnan siirto Viikkiin.....	12
Yhteinen rakennushanke	12
Ministeriön toimeenpanotehtävien siirtohanke	13
Alueellistamisselvitys.....	13
Viikki-hankkeen asettaminen.....	13
5.2. Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	13
6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	14
6.1. Riippuvuus muista esityksistä	14
6.2. Muun lainsäädännön uudistamistarve.....	14

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	15
1. Lakiehdotuksen perustelut	15
2. Tarkemmat säännökset	17
3. Voimaantulo	17
LAKIEHDOTUS	18
Elintarviketurvallisuusvirastosta	18

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Esityksen tarkoituksena on kehittää valtionhallintoa yhdistämällä neljä elintarvike- ja eläinlääkintähallinnon keskushallinnon toimijaa yhdeksi uudeksi viranomaiseksi, jonka nimeksi tulisi Elintarviketurvallisuusvirasto. Tämä selkeyttäisi toimialan hallintoa sekä parantaisi palveluiden saatavuutta, laatua, tuottavuutta ja tehokkuutta. Viraston ydintehävien hoidon tehostamiseksi kehitetään viraston yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kannalta tärkeitä rakenteita ja luodaan edellytyksiä tukitehtävien hoidolle niihin erikoistuneissa yksiköissä.

Esityksen tarkoituksena on myös vahvistaa valtionhallinnon toimintoja pääkaupunkiseudun ulkopuolella kokoamalla nykyisten virastojen pääkaupunkiseudun ulkopuolella olevia toimipisteitä suuremmiksi kokonaisuuksiksi sekä siirtämällä ja perustamalla niihin uusia toimintoja.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Elintarvikevirasto

Elintarvikevirastosta (EVI) annetun lain (1110/2000) mukaan virasto johtaa, suunnittelee ja kehittää sekä osaltaan suorittaa elintarvikkeiden ja niiden kanssa kosketuksiin joutuvien tarvikkeiden valvontaa sekä näihin liittyvää riskinhallintaa. EVI toimii maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla, mutta sitä tulosohjaavat myös sosiaali- ja terveysministeriö sekä kauppa- ja teollisuusministeriö.

EVI:n tehtävien pääosa muodostuu elintarvikelain (361/1995), terveydensuojelulain (763/1994) ja eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta annetun lain (1195/1996) mukaisista valvonnan johtajista täytäntöönpanotehtävistä sekä Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanotehtävistä annetun lain

(1100/1994) mukaisista eräistä tehtävistä. Lisäksi EVI huolehtii toimialaansa kuuluvien Euroopan yhteisön lainsäädännön mukaisten valvontaohjelmien järjestämisestä. Eläimistä saatavien elintarvikkeiden kansallisen viarasainevalvontaohjelman järjestämisestä EVI huolehtii yhteistyössä Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksen kanssa.

EVI huolehtii toimialaansa kuuluvasta valtakunnallisesta tiedottamisesta ja riskiviestinnästä. Lisäksi se teettää elintarvikevalvonnan kehittämiseksi tarvittavia tutkimuksia ja selvityksiä, osallistuu toimialallaan kansainväliseen yhteistyöhön ja järjestää toimialaansa liittyvää koulutusta.

EVI:n päätoimipaikalla Helsingissä on 78 työntekijää. Lisäksi virastolla on viiden työntekijän toimipiste Turussa, yksi tarkastaja Kuopiossa sekä 116 henkilötyövuotta vastaava määrä lihantarkastushenkilöstöä 22 teurastamossa eri puolilla maata. Virasto ohjaa elintarvikevalvonnassa lääninhallituksia. Paikallista elintarvikevalvontaa suorittavat kunnalliset viranomaiset (noin 290 henkilötyövuotta) noudattaen EVI:n laatimia suunnitelmia ja ohjausta. EVI:llä on lisäksi 28 valtuutettua tarkastajaa ja näytteenoittajaa.

Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitos

Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksesta (EELA) annetun lain (1111/2000) mukaan sen tehtävänä on eläintautien tutkimus ja seuranta, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, eläimistä saatavien elintarvikkeiden laadun ja turvallisuuden tutkimus sekä näihin liittyvä riskinarviointi ja vertailulaboratoriotoiminta. EELA on hallinnollisesti maa- ja metsätalousministeriön alainen.

EELA tekee eläinlääkintään ja eläimistä saataviin elintarvikkeisiin liittyviä tutkimuksia eläintautitilanteen selvittämiseksi ja eläinten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi sekä tarvittavia laboratorio- ja kenttätutkimuksia sairauksien ehkäisemiseksi, määrittämiseksi ja hoitamiseksi. EELA suorittaa toimialallaan myös riskinarviointia. EELA

osallistuu tuotantoeläinten kansallisen terveydenhuolto-ohjelman toteuttamiseen ja terveystarkastusohjelmien suunnitteluun sekä niihin liittyvään neuvontatyöhön.

EELA toimii Euroopan yhteisön säädöksissä edellytettynä eläintauteihin ja eläimistä saatavien elintarvikkeiden turvallisuuden ja laatuun liittyviä kysymyksiä käsittelevänä kansallisena vertailulaboratoriona ja tekee tähän liittyviä tutkimuksia. EELA huolehtii yhteistyössä EVI:n kanssa eläimistä saatavien elintarvikkeiden kansallisen vierasainevalvontaohjelman toteuttamisesta.

Lisäksi EELA valmistaa ja hankkii eläinlääkinnässä tarvittavia rokotteita, seerumeita ja diagnostisia aineita sekä suorittaa näiden valmistuksen laaduntarkkailua ja jakelua.

EELA tekee ja seuraa toimialaansa liittyvää tieteellistä tutkimusta, osallistuu toimialallaan kansainväliseen yhteistyöhön, järjestää toimialaansa liittyvää koulutusta ja suorittaa muut tutkimukset ja tehtävät, jotka sille on erikseen säädetty tai jotka maa- ja metsätalousministeriö sille määrää.

EELA:n päätoimipaikka on Helsingissä ja lisäksi sillä on tutkimusyksikkö Kuopiossa ja alueyksiköt Oulussa ja Seinäjoella. Helsingissä toimii noin 226, Kuopiossa 28, Oulussa 17 ja Seinäjoella 24 henkilöä.

Kasvintuotannon tarkastuskeskus

Kasvintuotannon tarkastuskeskuksesta (KTTK) annetun lain (1201/1992) mukaan sen tehtävänä on maatalouden tuotantopanosten ja kasviperäisten maataloustuotteiden tuotannon sekä niiden laadun ja käyttökelpoisuuden tarkastus ja valvonta sekä kasvin-tuhoojien torjunta. KTTK on maa- ja metsätalousministeriön alainen.

KTTK:n pääasialliset tehtävät muodostuvat rehulain (396/1998), lannoitelain (232/1993), torjunta-ainelain (327/1969), siemenkauppalaain (728/2000), kasvinjalostustoiminnan edistämisestä annetun lain (896/1977), hukkauran torjunnasta annetun lain (185/2002), kasvinterveyden suojelemisesta annetun lain (702/2003), metsänviljelyaineiston kaupasta annetun lain (241/2002), taimiaineistolain (1205/1994), geenitekniikkalain (377/1995), kemikaalilain (744/1989) ja elin-

tarvikelain (361/1995) sekä Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain (1100/1994) mukaisista valvonta- ja tarkastustehtävistä.

KTTK:n päätoimipaikassa Helsingissä työskentelee 77 henkilöä. Lisäksi KTTK:lla on toimipisteet Vantaalla ja Loimaalla sekä alueelliset toimipisteet Turussa, Oulussa ja Kouvolassa. Vantaalla on 76, Loimaalla 61, Turussa kuusi, Oulussa neljä, Kouvolassa kaksi, Lappeenrannassa seitsemän ja Joensuuassa kaksi henkilöä sekä Kajaanissa yksi henkilö. Lisäksi KTTK käyttää valvontatehtävissään työvoima- ja elinkeinokeskusten (TE-keskukset) henkilöstön työpanosta 33 henkilötyövuotta vastaavan määrän sekä valtuuttamiensa tarkastajia ja näytteenottajia 34 henkilötyövuotta vastaavan määrän. Lukumääräisesti valtuutettuja tarkastajia ja näytteenottajia on yhteensä noin 400 henkilöä.

Maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosasto

Maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosasto hoitaa eläinten terveyden ja hyvinvointiin, eläinten lääkitsemiseen, eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniaan, eläinlääkinnälliseen rajatarkastukseen, eläinlääkärinammatin harjoittamiseen, luonnonmukaiseen tuotantoon, kasvin-terveyden ja maatalouden tuotantopanosten turvallisuuteen ja laatuun liittyviä asioita.

Osasto hoitaa ministeriölle kuuluvien Euroopan yhteisön ja muiden kansainvälisten asioiden hoidon, strategisen päätöksenteon ja lainsäädännön valmistelun lisäksi eläintautilain (55/1980), helposti leviävistä eläintaudeista annetun lain (488/1960), eläinten lääkitsemisestä annetun lain (617/1997), eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta annetun lain (1195/1996), eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annetun lain (29/2000), lääkelain (395/1987), eläinsuojelulain (247/1996) ja eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annetun lain (1192/1996) mukaisia täytäntöönpanotehtäviä. Näitä tehtäviä varten ei ole muuta keskusvirastona toimivaa viranomaisista. Osasto ohjaa lääninhallituksia näiden tehtävien alueellisessa hoidossa. Paikallisina viranomaisi-

na toimivat muun muassa kunnaneläinlääkärit ja terveystarkastajat. Eläinlääkinnällisen rajatarkastuksen toimeenpanotehtävissä osastolla on kaksi omaa rajaeläinlääkärinä ja lisäksi tehtäviä hoitavat noin 20 valtuutettua rajaeläinlääkärinä viidellä eläinlääkinnällisellä rajatarkastusasemalla.

Elintarviketurvallisuusviraston perustaminen edellyttää muutoksia myös eläintautilakiin, helposti leviävistä eläintauodeista annettuun lakiin, eläinten lääkitsemisestä annettuun lakiin, eläinlääkärimääräistä harjoittamisesta annettuun lakiin, lääkelakiin, eläinsuojelulakiin ja eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annettuun lakiin. Näillä muutoksilla siirrettäisiin laeissa tai niiden nojalla annetuissa säädöksissä maa- ja metsätalousministeriölle annetut toimeenpanotehtävät Elintarviketurvallisuusviraston tehtäväksi.

2.2. Kansainvälinen kehitys

Komission terveys- ja kuluttaja-asioiden pääosaston organisointi

Uuden viraston perustaminen jatkaisi Euroopan yhteisön komission aloittamaa linjaa koota koko elintarviketuotantoketjua koskevat asiat organisatorisesti yhteen. Vuonna 1999 komissioon perustettiin uusi pääosasto Terveys ja kuluttaja-asiat (DG SANCO), johon koottiin kuluttaja-asiat, elintarvike- ja eläinlääkintätoimisto (FVO) ja tieteelliset komiteat aiemmasta pääosasto XXIV:stä sekä pääosasto VI:stä eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniä-, eläinlääkintä-, rehu-, kasvinterveys-, kasvinsuojelua- ja kasvintuotannon lisäysaine- ja kasvintuotannon lisäysaine-asiat. Lisäksi pääosasto V:stä siirrettiin kansanterveysasiat ja yritystoimintapääosastolta elintarvikelainsäädännön kehittämistehtävät.

Komission valkoinen kirja elintarviketurvallisuudesta

Vuonna 2000 julkaistiin komission valkoinen kirja elintarvikkeiden turvallisuudesta. Valkoisen kirjan pääperiaatteita olivat ehdotukset riippumattoman Euroopan elintarvikeviranomaisen, Euroopan elintarviketurvalli-

suusviraston (EFSA), perustamisesta sekä elintarvikkeiden turvallisuutta koskevan lainsäädännön kehittämisestä. EFSA:n tehtäväksi tuli riippumattomien tieteellisten lausuntojen antaminen ja avoin viestintä kuluttajien kanssa sekä tieteellinen yhteistyö. Lainsäädännön kehittämiseksi laadittiin yli 80 säädöstä sisältävä lainsäädäntöohjelma. Ohjelman säädökset kattoivat koko elintarviketuotantoketjun aina alkutuotannosta kuluttajalle saakka. Ohjelmassa korostettiin mahdollisuutta jäljittää elintarvikkeet koko ketjun pituudelta. Keskeistä oli myös varovaisuusperiaate ja tieteellisiin perusteisiin tapahtuvien riskinhallintatoimenpiteiden korostaminen.

Lainsäädäntöohjelmaan liittyen Euroopan yhteisön lainsäädäntöä on uudistettu koko elintarviketuotantoketjun huomioon ottavien periaatteiden mukaan ja lainsäädäntö on muuttunut paljolti horisontaaliseksi eli yhtä asiaa valvotaan yhtenäisin periaattein koko ketjussa. Yhteisön säädöksistä muun muassa yleinen elintarvikeasetus (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 178/2002 elintarvikelainsäädäntöä koskevista yleisistä periaatteista ja vaatimuksista, Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen perustamisesta sekä elintarvikkeiden turvallisuuden liittyvistä menettelyistä), rehu- ja elintarvikevalvonta-asetus (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 882/2004 rehu- ja elintarvikelainsäädännön sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevien sääntöjen mukaisuuden varmistamiseksi suoritettua virallista valvonnasta), elintarvikehygieniasäädökset, eläinten ja ihmisten välillä tarttuvia tauteja koskevat säädökset, luonnonmukaista tuotantoa koskeva asetus (neuvoston asetus (ETY) N:o 2092/91 maataloustuotteiden luonnonmukaisesta tuotantotavasta ja siihen viittaavista merkinnöistä maataloustuotteissa ja elintarvikkeissa), muuntogeenisiä organismeja koskevat säädökset ja eläintuotannon sivutuotteita koskeva asetus (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 854/2004 ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinperäisten tuotteiden virallisen valvonnan järjestämistä koskevista erityissäännöistä) edellyttävät yhtenäisiä valvontakäytäntöjä kasvintuotannosta ja eläinravitsemuksesta muuhun eläintuotantoon ja elintarvikevalvontaan asti.

Muiden maiden elintarvike- ja eläinlääkintähallinto

Elintarvike- ja eläintautikriisit ovat johtaneet useissa maissa koko elintarviketuotantoketjun valvonnan kokoamiseen yhden viranomaisen hoidettavaksi. Koko tuotantoketjua koskeva elintarviketurvallisuuden valvonta on koottu yhteen virastoon muuan muassa Alankomaissa, Belgiassa, Espanjassa, Irlannissa, Isonsa Britanniassa, Italiassa, Itävallassa, Liettuassa, Luxemburgissa, Maltalla, Portugalissa, Ranskassa, Slovakiassa, Sloveniassa, Tanskassa, Tsekin tasavallassa, Norjassa ja Kanadassa. Osassa maista ovat myös toimialan keskuslaboratoriot ja osassa myös tieteellinen tutkimus ja riskinarviointi samassa viranomaisessa. Osassa maita tutkimus ja riskinarviointi on haluttu pitää erillisessä organisaatiossa näiden riippumattomuuden korostamiseksi.

2.3. Nykytilan arviointi

Elintarvike- ja eläinlääkintähallinnon keskushallinnon kehittäminen

Komission organisaatiomuutoksen aloittama kehityslinjaa jatkettiin kansallisesti koostamalla maa- ja metsätalousministeriön sisällä elintarviketurvallisuus-, eläinlääkintä- ja kasvinterveysasiat vuonna 2000 yhdeksi osastoksi. Uuden viraston perustaminen jatkaisi edelleen samaa linjaa yhdistämällä myös keskushallinnon toimijat yhdeksi virastoksi.

Nykyisin EVI, EELA, KTTK ja maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosasto toimivat kaikki elintarvike- ja eläinlääkintähallinnon keskusvirastotehtävissä omalla sektorillaan. KTTK:n tehtäväalue kattaa ketjun alkupään eli maatalouden tuotantopaneiden (siemenet, taimet, lannoitteet, torjunta-aineet, rehut) turvallisuuden ja laadun sekä kasvinterveyden ja luonnonmukaisen tuotannon tarkastuksen ja valvonnan sekä viljan laadun seurannan. EVI huolehtii kaikkien elintarvikkeiden turvallisuuden ja laadun valvonnasta tuotannossa ja kaupassa ja EELA tekee tieteellistä tutkimusta, laboratoriotutkimuksia ja riskinarviointia eläin-

taudeista ja eläimistä saatavien elintarvikkeiden turvallisuudesta ja laadusta. Virastojen tulosohjauksen yhteensovittamista varten on valtioneuvoston asetuksella perustettu Elintarvikevalvonnan yhteistyöryhmä, jossa ovat edustettuina kaikki ohjaavat ministeriöt sekä nykyiset virastot.

Maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosasto hoitaa keskusviraston tehtäviä eläinten terveyden, hyvinvoinnin ja lääkitsemisen, eläinlääkärinammattin harjoittamisen sekä Euroopan yhteisön ulkopuolelta tuotavien eläinten, eläimistä saatavien elintarvikkeiden sekä muiden eläimistä saatavien tuotteiden valvonnassa. Näiden tehtävien siirtoa ministeriöstä pois selvitettiin vuonna 2000 aloitetun keskushallintouudistuksen yhteydessä. Uudistuksen tavoitteena oli karsia ministeriöistä operatiiviset tehtävät siten, että ministeriöt voisivat paremmin keskittyä poliittisiin ja strategisiin kysymyksiin. Osaston toimeenpanotehtävien hoitoon ei tällöin kuitenkaan löytynyt sellaista keskushallinnon viranomaista, jolle tehtävät olisivat luontevasti sopineet.

Nykyiset virastot sekä elintarvike- ja terveysosasto toimivat samojen horisontaalisten Euroopan yhteisön säädösten täytäntöpanijana esimerkiksi elintarvikkeiden hygieenisen ja kemiallisen turvallisuuden ja laadun, eläinten ja ihmisten välillä tarttuvien tautien, elintarvikkeiden jäljitettävyyden ja aitouden (luonnonmukainen tuotanto, muuntoogeeniset organismit), eläintuotannon sivutuotteiden sekä eläinten, kasvien ja elintarvikkeiden kansainvälisen kaupan valvonnassa. Hajautettu hallinto on aiheuttanut valvonnassa päällekkäisyyksiä ja erilaisia käytäntöjä sekä useasta eri lähteestä tulevaa ohjeistusta sekä valvojille että valvontakohteille. Hajanaisuus on ongelmallista myös virastojen ohjauksen kannalta, kun yhteisen toimintaympäristön muutoksien vaikutuksia toimialan tehtäviin joudutaan jakamaan osiksi kunkin viraston tulostavoitteisiin.

Elintarvike- ja eläinlääkintähallinnon paikallishallinnon kehittäminen

Paikallisen elintarvike- ja eläinlääkintähallinnon kehittämiseksi on meneillään hankkeita, joiden tavoitteena on tehostaa kuntien

toimintaa kokoamalla suurempia seudullisia yksiköitä, selvittämällä kuntien ja valtion keskinäistä työnjakoa sekä uudistamalla kunnallinen eläinlääkintähuolto. Valtioneuvosto hyväksyi vuonna 2003 periaatepäätöksen elintarvikevalvonnan kehittämistä. Kehittämisen lähtökohtana oli se, että paikallista elintarvikevalvontaa suorittavat kunnat oli todettu liian pieniksi yksiköiksi vastaamaan valvonnasta tehokkaasti ja tasapuolisesti. Periaatepäätöksen paikallista valvontaa koskevia osia sovelletaan koko ympäristöterveydenhuollon valvontaan. Tavoitteena on koota paikallinen valvonta 50—85 seudulliseen yksikköön, jotka muodostetaan kuntien vapaaehtoisin päätösin. Periaatepäätöksessä linjataan myös valvonnan suunnitelmallisuutta, analyysipalvelujen käyttöä sekä maksullisuutta. Päätös asettaa elintarviketurvallisuuden suuntaviivoiksi elintarviketurvallisuuden korkean tason säilyttämisen Suomessa, samantasoisten palvelujen tarjoamisen elintarvikevalvonnan asiakkaille kautta Suomen, uudistuvan EU-lainsäädännön huomioon ottamisen sekä tutkimustietoon ja riskinarviointiin perustuvan valvonnan.

Periaatepäätöksen toteutumista varten asetetun seurantatyöryhmän tehtävänä on arvioida seudullisten valvontayksiköiden muodostumista vuoden 2006 loppuun mennessä koko ympäristöterveydenhuolto huomioon ottaen sekä tehdä tarvittaessa ehdotuksia suosituksiksi ja toimenpiteiksi, joilla seudullisten yksiköiden muodostumista edistetään ottaen huomioon myös henkilöstöpoliittiset asiat. Lisäksi työryhmän tulee tehdä tarvittaessa ehdotuksia valtion ja kuntien tehtävän- jaon kehittämiseksi elintarvikevalvonnassa huomioiden uudistuvan EU-lainsäädännön vaatimukset sekä seurata ja tarvittaessa tehdä ehdotuksia koskien valtakunnalliseen elintarvikevalvontaohjelmaan perustuvan valvonnan suunnitelmallisuutta ja laatua.

Maa- ja metsätalousministeriö on asettanut myös eläinlääkintähuollon uudistamishankkeen. Uudistusta valmistelevan työryhmän toimikausi loppuu syksyllä 2005. Hanke liittyy edelliseen periaatepäätökseen, koska eläinlääkintähuolto on osa ympäristöterveys- huollon kokonaisuutta. Hankkeen tavoitteena on turvata kuntien eläinlääkintäpalvelujen saatavuus ja laatu sekä yksityisten eläinlää-

kintäpalvelujen toimintaedellytykset, varmistaa eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa paikallisella tasolla EU-lainsäädännön vaatimusten mukaisesti sekä huolehtia palvelujen ja valvonnan tasapuolisesta saatavuudesta ja laadusta maan kaikissa osissa.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan EVI:n, EELA:n ja KTTK:n tehtävien yhdistämistä yhdeksi uudeksi maa- ja metsätalousministeriön alaiseksi virastoksi, johon siirrettäisiin myös ministeriön elintarvike- ja terveysosaston toimeenpanotehtävät. Uuden viraston tulohajauksesta vastaisi maa- ja metsätalousministeriö yhteistoiminnassa sosiaali- ja terveysministeriön sekä kauppa- ja teollisuusministeriön kanssa. Tulohajauksen yhteensovittamista varten jatkaisi edelleen Elintarvikevalvonnan yhteistyöryhmä, jonka kokoonpanosta ja tehtävistä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

Esityksen keskeinen tavoite on koota kaikki elintarvike- ja eläinlääkintähallinnon keskushallintoviranomaiset yhdeksi toimijaksi, Elintarviketurvallisuusvirastoksi, hallinnon selkeyttämiseksi ja voimavarojen käytön tehostamiseksi. Uuden viraston yhteiskunnallinen vaikuttavuus syntyisi elintarviketurvallisuuden, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kasvinterveyden ja kasvinuotannon edellytysten varmistamisesta. Virasto toimisi elintarvike- ja eläinlääkintävalvonnassa ensisijaisesti johto-, suunnittelu-, ohjaus- ja kehittämistehtävissä sekä kansallisena vertailulaboratoriona. Virastolle kuuluisi myös operatiivisia valvontatehtäviä muun muassa lihantarkastuksessa, eläinlääkinnällisessä rajatarkastuksessa, kasvintarkastuksessa, siementarkastuksessa, rehuvalvonnassa, lannoitevalvonnassa ja luonnonmukaisen tuotannon tarkastuksessa sekä EU:n kokonaan rahoittamien tukien täydentäviin ehtoihin liittyvien tiettyjen lakisääteisten hoitovaatimusten valvonnassa. Lisäksi virasto tekisi hallinnonalan tutkimus- ja kehittämisstrategian mukaista tutkimusta toimialansa poliittisen päätöksenteon pohjaksi ja yhteiskunnan kehittämiseksi sekä hankkisi, arvioisi ja välittäisi muualla

tuotettua tietoa päättäjien ja toimijoiden käyttöön.

Elintarviketurvallisuusviraston perustamisella haetaan synergiaetua ja päällekkäisyyksien poistoa sekä yhteisiä toimintatapoja koko elintarviketuotantoketjun valvonnassa sekä toimialan päätöksentekoa palvelevassa tutkimuksessa ja laboratoriotoiminnassa. Elintarvikevalvontaa koskevassa Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomuksessa 3/1997 kehittämisen lähtökohtana pidettiin valtion keskushallintoyksiköiden määrän vähentämistä hallinnon selkeyttämiseksi ja voimavarojen käytön tehostamiseksi. Tarkastuskertomuksen perusteella ryhdyttiin toimiin vanhan Elintarvikeviraston (EV) ja EELA:n roolien selkeyttämiseksi. Vuonna 2001 EELA:sta siirrettiin eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvontatehtävät ja riskinhallinta EVI:oon, joka siirrettiin kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalta maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle. Samalla EELA:sta tuli tutkimuslaitos, johon keskitettiin alan tieteellinen tutkimus, laboratoriotoiminta ja riskinarviointi.

3.1. Tutkimuksen ja viranomaistehtävien riippumattomuus

Uusi virasto tulisi tekemään sekä toimialansa viranomaistehtäviä että tutkimusta. Tutkimuksella tarkoitetaan tässä yhteydessä laboratoriitutkimuksia, tieteellistä tutkimusta ja riskinarviointia. Kansainvälisten periaatteiden ja tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaan laboratoriitutkimusten, tieteellisen tutkimuksen ja riskinarvioinnin on oltava riippumattomia valvonnasta, päätöksenteosta ja riskinhallinnasta. Euroopan yhteisön lainsäädäntö ja kansainväliset standardit edellyttävät yhä useammin, että virallista valvontaa varten otetut näytteet tutkitaan akkreditoituissa tai virallisten laatustandardien mukaan toimivissa laboratorioissa, jotka on hyväksytty virallisten näytteiden tutkimiseen. Akkreditointi ja laatustandardit edellyttävät muun muassa laboratorioiden riippumattomuutta, jotta luottamus tutkimustulosten puolueettomuuteen ei vaarannu. Riippumattomuuden varmistamiseksi on lain nojalla annettavassa valtioneuvoston asetuksessa tar-

koitus säätää periaatteesta, jonka mukaan viraston organisaatio on järjestettävä siten, että riskinarviointi, tieteellinen tutkimus ja laboratoriitutkimus ovat toiminnallisesti erillään valvonnasta.

3.2. Alueellistaminen

Uuden viraston perustamiseen liittyen on tarkoitus vahvistaa sen alueellisia toimipisteitä kokoamalla niitä suuremmiksi yksiköiksi sekä siirtämällä ja perustamalla niihin uusia toimintoja. Viraston päätoimipaikka sijaitsee Helsingissä Viikin tiedepuistossa, jonne sille valmistuu uusi toimitalo vuonna 2006.

Nykyisillä virastoilla on pääkaupunkiseudun ulkopuolella olevia toimipisteitä Turussa, Loimaalla, Seinäjoella, Oulussa, Kuopiossa, Kouvolassa, Lappeenrannassa, Joensuussa ja Kajaanissa. Lisäksi EVI:llä on 116 henkilötyövuotta vastaava määrä lihantarkastushenkilöstöä sijoitettuna eri puolilla maata sijaitseviin 22 teurastamoon.

Nykyisten virastojen samoilla paikkakunnilla sijaitsevat toimipisteet yhdistettäisiin yhteisiin toimitiloihin uuden viraston perustamisen myötä. Lisäksi näitä toimipisteitä on tarkoitus vahvistaa siirtämällä ja perustamalla niihin uusia toimintoja. EELA, EVI ja KTTK ovat vuosina 2001–2005 siirtäneet tai perustaneet yhteensä 46 virkaa pääkaupunkiseudun ulkopuolelle.

Viraston talous-, henkilöstö- ja tietohallinnon tukitehtävien hoito suunnitellaan toteutettavaksi valtionhallinnon ja maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan yhtenäisillä järjestelmillä ja teknisillä ratkaisuilla, jotta luotaisiin edellytykset niiden hoidolle näihin tehtäviin erikoistuneessa palvelukeskuksessa.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Julkistaloudelliset vaikutukset

Valtion vuoden 2006 talousarvioesityksessä tullaan huomioimaan ne järjestelyt, joita EVI:n, EELA:n ja KTTK:n sekä maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terve-

ysosaston toimeenpanotehtävien yhdistäminen yhdeksi uudeksi virastoksi edellyttää. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle ehdotetaan perustettavaksi Elintarviketurvallisuusvirasto, johon siirretään edellä mainittujen virastojen tehtävät, henkilöstö ja määrärahat. Lisäksi uuteen virastoon siirretään ministeriön elintarvike- ja terveysosaston toimeenpanotehtävät ja niitä hoitava henkilöstö sekä niihin liittyvät määrärahat. Viraston muodostamisen päämäärä on toiminnan tuottavuuden lisääminen. Tavoitteena on käytettävissä olevia voimavaroja tuottavammin hyödyntämällä saada hoidettua sellaisia tehtäviä, joihin nykyiset voimavarat eivät ole riittäneet. Uuden viraston perustami-

nen ei edellytä määrärahakehysten ylittämistä. Kehyksissä on huomioitu odotettavissa olevaa tuottavuuden nousua vastaava määrärahan vähennys. Viraston henkilötyövuosimäärän pienentyminen on mahdollista myös henkilöstön eläkkeelle siirtymisen yhteydessä.

Virastojen koko henkilöstö siirtyy uuteen virastoon lukuun ottamatta talousarviossa eriteltyjä virkoja. Nykyisten virastojen ylijohantajien virat on tarkoitus lakkauttaa ja niiden tilalle tullaan uuteen virastoon perustamaan uudet virat. Lisäksi virastoon on tarkoitus perustaa uusi pääjohtajan virka. Yhteenlasketua henkilötyövuosimäärää talousarvioesityksessä ei ole tarkoitus muutoin lisätä.

Henkilöstön odotettavissa oleva eläkkeelle siirtyminen nykyisissä virastoissa vuosina 2005—2012 (koko henkilöstö)

Syntymävuosi	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946	1947
Eläkevuosi	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Eläkeikäisten määrä	4	11	7	3	8	9	15	18
Kumulatiivinen määrä	4	15	22	25	33	42	57	75

Esityksellä ei ole suoranaisia kuntien talouden kohdistuvia vaikutuksia. Uudistuksen tarkoituksena on yhdenmukaistaa koko elintarviketuotantoketjun valvonnan johto. Tämä puolestaan tehostaisi kuntien, lääninhallitusten, TE-keskusten ja tullin valvontaviranomaisten ja toiminnan ohjaamista elintarvike- ja eläinlääkintävalvontaan liittyvissä kysymyksissä.

Yritysvaikutukset ja vaikutukset elinkeinoelämään

Esityksellä ei ole suoranaisia toiminnallisia tai taloudellisia vaikutuksia yrityksiin tai elinkeinoelämään. Yksi keskushallintoviranomainen pystyisi kuitenkin palvelemaan toimijoita tehokkaammin ja antamaan yksittäiselle asiakkaalle kokonaisvaltaisempaa tietoa toimialaan liittyvistä asioista. Yksinkertaistunut elintarviketuotantoketjun valvonnan johto selkeyttäisi valvontaa ja parantaisi siten elinkeinon toimijoiden toimintaedellytyksiä

ja tätä kautta osaltaan varmistaisi elintarvikkeiden turvallisuutta ja laatua entistä paremmin.

Kokonaistaloudellinen selvitys

Esityksen tarkoituksena on parantaa valtiotalon tuottavuutta yhdistämällä nykyisten virastojen tehtäviä yhdeksi uudeksi virastoksi. Virastojen yhdistämisen tarkoituksena on poistaa hajautuneesta hallinnosta johtuvia päällekkäisyyksiä ja yhtenäistää toimintatapoja. Nykyisiä toimintoja on tarkoitus tehostaa kehittämällä horisontaalisia yhteistyörakenteita viraston sisällä sekä koko toimialalla. Näiden viraston yhteiskunnallista vaikuttavuutta kuvaavien ydinprosessien kehittämällä ja mittaamisella pyritään etsimään kehittämiskohteita koko elintarvike- ja eläinlääkintähallinnon tuloksellisuuden parantamiseksi. Synergiahyötyjä odotetaan löytyvän myös hallinnon tukitehtävissä, joita suunnitellaan siirrettäväksi vähitellen näihin

tehtäviin erikoistuneiden palvelukeskusten hoidettavaksi. Myös laboratorioiden toimintojen yhdistämisestä sekä yhtenäisten toimintatapojen luomisesta odotetaan saavutettavan synergiahyötyjä sekä joustavuutta resurssien käyttöön.

Viraston valmistelussa luodaan edellytyksiä henkilöstöstrategiasuunnitelman tekemiseksi muun muassa määrittelemällä viraston yksikköraajat ylittävien prosessien käytössä olevat resurssit sekä suunnittelemalla viraston sisäistä johtamista ja ulkoista ohjaamista palvelevat laskentajärjestelmät toimintoihin perustuviksi. Henkilöstöresurssien kohdentamisen suunnittelua varten maa- ja metsätalousministeriö on asettanut nykyisille virastoille virantäyttökiellon niin, että virastot voivat ryhtyä toimenpiteisiin uuden henkilöstön ottamiseksi vain maa- ja metsätalousministeriön luvalla.

4.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Vaikutukset viranomaisten tehtäviin ja organisaatioihin

Kolmen elintarvike- ja eläinlääkintähallinnon keskusviraston tehtävien yhdistäminen yhdeksi uudeksi virastoksi, johon siirrettäisiin myös maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosaston toimeenpanotehtävät, vähentäisi keskushallinnon viranomaisten määrää ja yhtenäistäisi ja tehostaisi viranomaisen toimintaa. Virastojen kaikki tehtävät ja henkilöstö siirtyisivät uuteen virastoon. EVI:sta siirtyy 93 henkilötyövuotta sekä lihantarkastushenkilöstö 116 henkilötyövuotta (noin 90 henkilöä), EELA:sta 296, KTTK:sta 233 sekä maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosastolta 24 henkilötyövuotta. Uuden viraston henkilötyövuosikehitys on 763, joista lähes 250 sijoituu pääkaupunkiseudun ulkopuolelle.

Uusi virasto ohjaisi toimialallaan lääninhallituksia sekä tekisi sopimuksia TE-keskusten kanssa tehtäviensä hoidosta. Lisäksi virasto ohjaisi kuntien elintarvike- ja eläinlääkintäviranomaisia. TE-keskusten, lääninhallitusten ja kuntien ohjaus toimialalla selkeytyisi, kun ohjausta olisi antamassa vain yksi viranomainen aikaisemman neljän toimijan sijasta.

Vaikutukset yksilön ja yritysten asemaan ja oikeuksiin viranomaisissa

Elintarvike- ja eläinlääkintähallinnon asiakkaiden ja kuluttajien saama palvelu ja tiedonsaanti selkeytyisi, helpottuisi sekä olisi yhtenäisempää, kun palvelut, ohjaus ja neuvonta olisivat saatavissa yhdestä viranomaisesta. Yhtenäiset asiakkaan tarpeista lähtevät toimintatavat parantaisivat sekä yksittäisten kansalaisten että elinkeinon toimijoiden ja muiden viranomaisten saaman palvelun laatua ja tehokkuutta sekä asiakkaan oikeusturvaa.

4.3. Ympäristövaikutukset

Esityksellä ei ole merkittäviä ympäristövaikutuksia.

4.4. Yhteiskunnalliset vaikutukset

Aluekehitysvaikutukset

Uudella virastolla tulee olemaan Helsingin päätoimipisteen lisäksi toimipisteitä Turussa, Loimaalla, Seinäjoella, Oulussa, Kuopiossa, Kouvolassa, Lappeenrannassa, Joensuussa ja Kajaanissa. Turussa ja Oulussa nykyisistä virastoista tuleva henkilöstö sijoitetaan yhteisiin tiloihin, jolloin muun muassa tukitehtävien hoidosta saadaan synergiaetua. Kuopiossa nykyisen EVI:n yksi työntekijä toimii jo EELA:n toimitiloissa. Alueilla tapahtuvan toiminnan kehittämiseksi ja tehostamiseksi selvitetään mahdollisuuksia keskittää maa- ja metsätalousministeriön sekä muiden toimialaan liittyvien ministeriöiden hallinnonalojen toimintoja samoihin toimipisteisiin.

Viraston alueilla sijaitsevat toimipisteissä suoritettavat tehtävät ovat luonteeltaan joko valtakunnallisesti tai alueellisesti palvelevia. Osassa toimintoja on tietyn tehtäväkokonaisuuden osaaminen, diagnostiikka, valvonta tai tutkimus keskitetty yhteen toimipisteeseen, joka on yleensä pyritty sijoittamaan sinne, missä alan elinkeinotoiminta on vilkkainta. Tällaisia toimintoja ovat muuan muassa Loimaalle sijoitettu siementarkastus ja -sertifiointi sekä luonnonmukaisen maataloustuotannon valvonta, Turkuun sijoitettu munahygieniavalvonta, Ouluun sijoitettu ka-

la-, poro- ja riistaeläintautien, Seinäjoelle sijoitettu sika- ja siipikarjautien sekä Kuopioon sijoitettu kala- ja mehiläistautien diagnostiikka ja tutkimus. Osa toimipisteistä taas palvelee tietyn valvonnan tai diagnostiikan osalta tiettyä osaa Suomea. Tällaisia ovat muun muassa luonnonmukaisesti tuotettujen elintarvikkeiden valvonnan jakautuminen Helsinkiin, Kuopioon ja Turkuun sekä kasvinterveyden valvonnan jakautuminen Helsinkiin, Kouvolaan, Kuopioon, Ouluun, Turkuun ja Lappeenrantaan sekä nautojen BSE-tutkimusten jakautuminen Helsinkiin, Kuopioon ja Seinäjoelle.

Palveluiden keskittämisen tai hajauttamisen tavoitteena on tasapuolisuus ja tehokkuus koko maata ajatellen. Tarkastustoimintaa tekevissä yksiköissä palvelun on oltava saatavissa tasapuolisesti kaikille tarvitsijoille kohtuullisella etäisyydellä. Suuressa osassa tutkimus- ja diagnostiikkapalveluista ei palvelua tarjoavan yksikön maantieteellisellä sijainnilla ole juurikaan merkitystä, vaan palvelun keskittäminen yhteen paikkaan on asiakkaan kannalta edullisin ja tehokkain ratkaisu.

5. Asian valmistelu

5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Eläinlääketieteellisen tiedekunnan siirto Viikkiin

Valtioneuvosto teki helmikuussa 2000 päätöksen Helsingin yliopiston eläinlääketieteellisen tiedekunnan siirrosta Viikkiin ja tiedekunnalle päätettiin rakentaa uudet toimitilat Viikin tiedepuistoon. EELA:n toimitilat sijaitsevat Helsingissä samalla tontilla eläinlääketieteellisen tiedekunnan toimitilojen kanssa. Eläinlääketieteellinen tiedekunta ja EELA ovat ainoita eläinlääketieteelliseen tutkimukseen keskittyviä yksiköitä Suomessa. Tasokkaan tieteellisen tutkimuksen edellyttämän kriittisen massan luomiseksi, tehokkaan ja taloudellisen yhteistyön sekä sujuvan vuorovaikutuksen takaamiseksi oli myös EELA:n toimintojen siirto Viikkiin tarkoituksenmukaista.

Yhteinen rakennushanke

Maa- ja metsätalousministeriö pyysi toukokuussa 2000, että EELA, EV ja KTTK laatisivat yhteistyössä suunnitelman toimitilatarpeistaan ja niistä muista seikoista, jotka tuli ottaa huomioon toimitilojen rakentamiseksi Viikkiin. Suunnitelman lähtökohtana oli EELA:n, EV:n ja KTTK:n maatalouskemian osaston tarvitsemat toimitilat. Suunnitelmasa tuli tehdä esitys myös KTTK:n muiden osastojen siirtymisestä Viikkiin, jos se katsottiin KTTK:n toiminnan kannalta tarkoituksenmukaiseksi. Suunnitelma tuli tehdä yhteistyössä Helsingin yliopiston ja sen eläinlääketieteellisen tiedekunnan kanssa mahdollisten synergiaetujen selvittämiseksi. Organisaatioiden edustajista koostuva työryhmä laati kesäkuussa 2000 suunnitelman, jota täydennettiin saman vuoden lokakuussa KTTK:n Helsingin Sörnäisissä sijaitsevien yksiköiden tilatarpeen osalta.

Maa- ja metsätalousministeriö asetti joulukuussa 2000 Viikin rakentamisen koordinaatioryhmän EELA:n, EV:n ja KTTK:n sekä Helsingin yliopiston eläinlääketieteellisen tiedekunnan Viikin rakennushankkeen suunnittelun ja rakentamisen yhteistyön tehostamiseksi.

Talouspoliittinen ministerivaliokunta päätti toukokuussa 2001 puoltaa ehdotusta EELA:n, EV:n ja kaikkien KTTK:n pääkaupunkiseudulla sijaitsevien toimitilojen rakentamisesta Viikkiin yhteisiin toimitiloihin. Ehdotusta pidettiin tarkoituksenmukaisena virastojen välisen sekä virastojen ja Helsingin yliopiston eläinlääketieteellisen tiedekunnan välisten synergiaetujen vuoksi. Hankesuunnitelmaan liittyvä tarveselvitys ja hankesuunnitelma kolmen viraston yhteisen talon rakentamisesta valmistuivat huhtikuussa 2002. Esisopimukset Senaatti-kiinteistöjen kanssa solmittiin kesäkuussa 2002. Valtioneuvoston raha-asianvaliokunta puolsi elokuussa 2002 rakennettavia tiloja koskevan vuokrasopimuksen tekemistä rakennuttavan Senaatti-kiinteistöjen kanssa. Uudisrakennuksen suunnittelusta järjestettiin arkkitehtikilpailu, jonka voitti arkkitehtitoimisto Lahdelma & Mahlamäki Oy:n ehdotus "DNA" hyvän kokonaisratkaisunsa ja muuntojoustavuutensa ansiosta. Talon rakentaminen on

aloitettu ja sen on määrä valmistua kesällä 2006.

Rakennuksen kustannusarvio on 45 miljoonaa euroa, mikä rahoitetaan Senaattikiinteistöjen kautta. Valtioneuvoston rahakunta puolsi toukokuussa 2004 kustannusarvion hyväksymistä. Elintarviketurvallisuusvirasto tulee maksamaan rakennus- ja hoitokustannuksiin perustuvaa vuokraa tiloistaan.

Ministeriön toimeenpanotehtävien siirtohanke

Kesäkuussa 2000 käynnistettiin keskushallintouudistus, jonka tavoitteena oli karsia ministeriöistä operatiiviset tehtävät, jotta ministeriöt voisivat paremmin keskittyä ydintehtäviinsä kuten strategiseen suunnitteluun, säädösvalmisteluun ja tulohajaukseen. Maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosastolle on keskitetty ministeriölle kuuluvat elintarvikkeisiin sekä eläinten terveyteen ja hyvinvointiin liittyvät tehtävät. Osaston tehtäviin kuuluu ministeriön ydintehtävien lisäksi selvästi keskusvirastoille kuuluvia operatiivisia ja toimeenpanon johtamiseen kuuluvia tehtäviä. Osasto toimii keskushallinnon toimeenpanevana viranomaisena eläinten terveyttä, eläinten lääkitsemistä, eläintautien torjuntaa ja eläinten hyvinvointia sekä eläinlääkäriammattin harjoittamista koskevissa tehtävissä.

Alueellistamisselvitys

Edellä mainittu keskushallinnon uudistus-hanke johti alueellistamisselvitykseen, jonka tarkoituksena oli selvittää mitä valtion toimintoja voidaan sijoittaa pääkaupunkiseudun ulkopuolelle erityisesti alue- ja maakuntakeskuksiin. Maa- ja metsätalousministeriön vuonna 2003 valmistuneessa alueellistamisselvityksessä ehdotettiin muuan muassa, että EVI, EELA ja KTTK yhdistettäisiin uudeksi alan keskusvirastoksi, johon samalla siirrettiisiin ministeriön elintarvike- ja terveysosaston toimeenpanotehtävät. Yhdistämistä koskevan suunnittelun yhteydessä tuli jatkaa sen selvittämistä, voidaanko laitosten nykyisiä alueellisia toimipisteitä vahvistaa kokoamalla niitä suuremmiksi yksiköiksi ja siirtämällä niihin toimintoja Helsingistä.

Viikki-hankkeen asettaminen

Rakennushankkeesta päättämisen jälkeen tilanne muuttui, kun helmikuussa 2003 hallituksen iltakoulu katsoi, että maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla oli tarkoituksenmukaista yhdistää EVI, EELA ja KTTK yhdeksi uudeksi virastoksi, johon siirrettiisiin myös ministeriön elintarvike- ja terveysosaston toimeenpanotehtävät. Samalla vahvistettaisiin näiden laitosten alueellisia toimipisteitä kokoamalla niitä suuremmiksi yksiköiksi ja siirtämällä niihin toimintoja Helsingistä.

Hallituksen iltakoulun päätöksen täytäntöönpanon edellyttämästä valmistelusta vastasi maa- ja metsätalousministeriön asettama projektiryhmä yhteistyössä edellä mainittujen laitosten sekä maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosaston kanssa. Valmistelun ohjaamista ja koordinoimista varten maa- ja metsätalousministeriö asetti ohjausryhmän. Projektiryhmä korvattiin vuoden 2005 alusta hankkeen valmistelua johtavalla neuvottelevalla virkamiehellä.

Esitys perustuu maa- ja metsätalousministeriön asettaman Viikki-hankkeen ohjaus- ja projektiryhmän sekä hanketta johtaneen neuvottelevan virkamiehen sekä ministeriön elintarvike- ja terveysosaston valmistelutyöhön. Projektiryhmässä ovat olleet edustettuina EVI, EELA ja KTTK sekä maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosasto sekä kaikkien näiden henkilöstö. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimi maa- ja metsätalousministeriön kansliapäällikkö ja ryhmässä olivat edustettuina virastot ja ministeriön elintarvike- ja terveysosasto sekä henkilöstön valitsema edustaja. Pysyvinä asiantuntijoina toimivat ministeriön tietohallintoyksikön päällikkönä toimiva neuvotteleva virkamies ja Helsingin yliopiston eläinlääketieteellisen tiedekunnan dekaani. Sosiaali- ja terveysministeriötä ja kauppa- ja teollisuusministeriötä informoitiin ja kuultiin valmisteluvaiheessa useasti.

5.2. Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Esityksestä pyydettiin lausunnot seuraavilta tahoilta: oikeusministeriö, sisäasiainminis-

teriö, valtiovarainministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, ympäristöministeriö, Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitos, Elintarvikevirasto, Kasvintuotannon tarkastuskeskus, lääninhallitukset, työvoima- ja elinkeinokeskukset, Kansanterveyslaitos, Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus, Suomen ympäristökeskus, Lääkelaitos, Suomen Kuntaliitto, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC, Elintarviketeollisuusliitto ry, Julkisanalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry, Palkansaajajärjestö Pardia ry ja Valtion yhteistyöjärjestö VTY ry. Lausuntoja saatiin yhteensä 32 kappaletta.

Oikeusministeriö esitti eräitä yksityiskohdaisia muutosesityksiä ehdotettuun Elintarviketurvallisuusvirastoa koskevaan lakiin. Lisäksi oikeusministeriö katsoi, että ne lait, joiden muutokset koskisivat maa- ja metsätalousministeriöstä Elintarviketurvallisuusvirastoon siirrettäviä toimeenpanotehtäviä, olisi tässä yhteydessä saatettava perustuslain mukaisiksi. Valtiovarainministeriö edellytti lausunnossaan konkreettisempia ehdotuksia virastojen yhdistämisestä saatavista tuottavuushyödyistä sekä kiinnitti huomiota virastoon siirrettävän henkilöstön asemaan ja siirtojen toteuttamiseen.

Lausunnoissa pidettiin yleisesti nykyisten virastojen ja maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosaston tehtävien yhdistämistä yhdeksi uudeksi virastoksi tarpeellisenä ja hyvänä asiana hallinnon selkeyttämisen ja tehostamisen kannalta. Useassa lausunnossa ehdotettiin myös viraston tehtäviä koskevan 2 §:n selkeyttämistä. Joissakin lausunnossa katsottiin myös, että viraston nimi ei kuvaa tarpeeksi hyvin kaikkia uuden viraston tehtäviä. Lausunnoissa kiinnitettiin huomiota myös viraston alueellisten toimipisteiden vahvistamiseen. Viranomastehtävien ja tutkimuksen riippumattomuuden periaatteen ehdotettua toteuttamistapaa sekä kannatettiin että vastustettiin.

Lausunnoissa esitetyt huomautukset on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon ehdotettua lakia viimeisteltäessä. Elintarviketurvallisuusvirastoa koskeva laki ja sen antamisesta muihin lakeihin aiheutuvat muutokset päätettiin valmistella erikseen, jotta

esitetyt perustuslainmukaisuutta koskevat huomautukset voitaisiin toteuttaa.

6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

6.1. Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2006 talousarvioesitykseen. Riittävän käsittelyajan varmistamiseksi esitys annetaan kuitenkin jo keväällä 2005 eduskunnalle. Esitykseen liittyy myös erikseen eduskunnalle annettava hallituksen esitys elintarvikelaiksi sekä laiksi terveydensuojelulain muuttamisesta. Tämä esitys koskee EVI:n tehtäviä ja siinä on ehdotettu EVI:lle uudeksi tehtäväksi elintarvikkeiden ensisaapumispaikkojen valvontaa.

6.2. Muun lainsäädännön uudistamistarve

Elintarviketurvallisuusviraston perustamisen myötä myös maa- ja metsätalousministeriölle kuuluvat toimeenpanotehtävät on tarkoitus siirtää Elintarviketurvallisuusvirastolle. Toimeenpanotehtävien siirtäminen edellyttää muuhun lainsäädäntöön sisältyvien viittausten tarkistamista ja muuttamista maa- ja metsätalousministeriön ja Elintarviketurvallisuusviraston toimivaltasuhteiden järjestämiseksi. Näitä toimeenpanotehtäviä sisältyy eläintautilakiin, helposti leviävistä eläintaudeista annettuun lakiin, eläinten lääkitsemisestä annettuun lakiin, eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annettuun lakiin, lääkelakiin, eläinsuojelulakiin ja eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annettuun lakiin. Ongelmallista muuhun lainsäädäntöön tehtävissä muutoksissa on, että eräät näistä laeista eivät ole kaikilta osin nykyisen perustuslain mukaisia. Esimerkiksi vuonna 1980 annetun eläintautilain uudistusta ei ole mahdollista valmistella ja toteuttaa niin nopeasti kuin Elintarviketurvallisuusvirastoa perustamista koskevan hallituksen esityksen antaminen vaatii. Tarkoituksena on, että maa- ja metsätalousministeriö valmistele ja esittelee mainittujen lakien muuttamista koskevan erillisen hallituksen esityksen, joka on tarkoitus antaa eduskunnalle syysistuntokaudella 2005.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Toimiala. Pykälässä ehdotetaan määriteltäväksi Elintarviketurvallisuusviraston toimiala ja hallinnollinen asema. Viraston toimialana olisi vastata elintarvikkeiden sekä maa- ja metsätalouden tuotantotarvikkeiden turvallisuudesta ja laadusta, eläinten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä kasvinterveydestä ja näihin liittyvästä tutkimuksesta. Uuden viraston tehtäväksi siirtyisivät EVI:n, EELA:n ja KTTK:n hoitamat tehtävät sellaisenaan sekä maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosaston toimeenpanotehtävät. Nämä edellä mainituille virastoille kuuluvat tehtävät on selostettu edellä yleisperusteluissa.

Hallinnollisesti Elintarviketurvallisuusvirasto olisi maa- ja metsätalousministeriön toimialalla. Ministeriö vastaisi sen tulosohjauksesta yhteistoiminnassa kauppa- ja teollisuusministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö vastaisi myös viraston toiminnan tuloksellisuudesta. Valtioneuvoston asetuksella perustettaisiin tätä varten maa- ja metsätalousministeriön yhteydessä toimiva elintarvikevalvonnan yhteistyöryhmä. Se saisi tehtäväkseen maa- ja metsätalousministeriön, kauppa- ja teollisuusministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön toimialoihin kuuluvan elintarvikevalvonnan tulosohjauksen yhteensovittamisen ja yhteisten toimintalinjojen muotoilun terveysvaaratilanteissa. Tulossopimukset solmittaisiin suoraan kunkin ministeriön toimialaan kuuluvien asioiden osalta sen ja viraston välillä sen jälkeen, kun asianomainen ministeriö on saanut elintarvikevalvonnan yhteistyöryhmän lausunnon.

Yhteistyöryhmässä olisivat edustettuina maa- ja metsätalousministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö tulosohjaavina ministeriöinä sekä uuden viraston ylin johto ja henkilöstö. Yhteistyöryhmän jäsenillä olisi mahdollisuus tuoda sen käsiteltäväksi myös muita asioita harkintansa mukaan. Yhteistyöryhmällä ei

olisi nimitystehtäviä eikä se päättäisi muista yksittäisistä hallintoasioista.

2 §. Tehtävät. Elintarviketurvallisuusviraston tehtävänä olisivat ehdotetun lain mukaan toimialansa toimeenpanotehtävien johtaminen, kehittäminen ja suunnittelu, valvonta ja riskinhallinta, riskinarviointi ja tieteellinen tutkimus sekä muut tutkimukset ja selvitykset, vertailulaboratoriot toiminta, viestintä ja neuvonta, koulutus ja kansainvälinen yhteistyö. Virasto voisi tarvittaessa ostaa esimerkiksi osan koulutus- ja tutkimuspalveluista viraston ulkopuolelta. Lisäksi virastolla olisi lääninhallitusasetuksen (120/1997) 2 §:n mukainen ohjaustehtävä tiettyjen tehtäviensä osalta.

Virasto varmistaisi näillä toimenpiteillä elintarvikkeiden ja alkutuotannon tuotteiden sekä niiden tuotantoketjun turvallisuuden, laadun ja jäljitettävyyden. Virasto tulisi valvomaan elintarvikkeita, maa- ja metsätalouden tuotantotarvikkeita sekä eläinten ja kasvien sekä niistä saatavien tuotteiden tuotantoa, kaupan pitämistä ja muuta liikkeelle laskemista, tuontia ja vientiä sekä markkinointia. Lisäksi virastolle kuuluisivat muun muassa eläinten ja ihmisten välillä tarttuvuus taudit, eläintaudit sekä eläinten hyvinvointi, terveydenhuolto ja lääkitseminen, eläimille käytettävien rokotteiden ja seerumien sekä niihin verrattavien valmisteiden laaduntarkkailu, eläinlääkäriammattin harjoittaminen ja kasvintuhoajat.

Pykälän 2 momentin mukaan viraston tulee hoitaa myös muut tehtävät, jotka virastolle erikseen säädetään tai jotka maa- ja metsätalousministeriö sille erikseen määrää. Lisäksi momentti sisältää valtuuden antaa viraston tehtävistä tarvittaessa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Edellä 1 §:ssä mainitun elintarvikevalvonnan yhteistyöryhmän lisäksi eläinten ja ihmisten välillä tarttuvien tauteja (zoonoosit) varten on tarkoitus perustaa yhteistyöelin Kansanterveyslaitoksen ja uuden viraston välille. Yhteistyöelimen organisatorisesta rakenteesta ja tehtävistä on tarkoitus säätää erikseen annettavalla valtioneuvoston asetuksella.

3 §. Johtaminen ja ratkaisuvallta. Elintarviketurvallisuusvirasto olisi päällikkövirasto, jota johtaisi pääjohtaja. Pääjohtaja ratkaisisi viraston päätettävät asiat, joita ei ole säädetty tai työjärjestyksessä määrätty viraston muun virkamiehen ratkaistavaksi. Pykälässä todetaan lisäksi, että pääjohtaja vahvistaa viraston työjärjestyksen.

4 §. Toimipaikat. Viraston toimipaikoista ja alueyksiköistä määrätään viraston työjärjestyksessä. Valtion yksiköiden ja toimintojen sijoittamista koskevasta toimivallasta annetun lain (362/2002) mukaan toimivalta päätää valtion keskushallinnon yksiköiden ja valtakunnallisesti tai keskitetysti hoidettavien valtion toimintojen sijoituspaikasta päättämisestä kuuluu asianomaiselle ministeriölle. Tähän liittyvän tulkintakäytännön mukaisesti laissa tulee ilmaista se seikka, että viranomaisella on myös alueyksiköitä.

5 §. Yhteistyö. Elintarviketurvallisuusvirasto voisi asettaa sidosryhmiensä yhteistyön tueksi neuvoo-antavia toimielimiä, joihin se kutsuu asianomaisen alan asiantuntijoita. Tällainen neuvoo-antava toimielin voisi olla esimerkiksi tieteellinen neuvottelukunta, jonka tehtävänä olisi koordinoida ja suunnitella viraston tieteellistä tutkimusta sekä ylläpitää yhteyksiä tutkimukseen liittyvään kansainväliseen ja kansalliseen toimintaan.

6 §. Sopimusten tekeminen ja tilaustutkimukset. Elintarviketurvallisuusvirasto voi tehdä sopimuksia toimintaansa liittyvien tehtävien ja toimialaansa koskevien tutkimusten suorittamisesta sekä yhteistyöstä tutkimusohjelmien toteuttamiseksi. Lisäksi virasto voi talousarvion rajoissa käyttää satunnaisesti tarpeisiinsa asiantuntijoita. Pykälän 2 momentin mukaan se voi lisäksi tilauksesta tehdä toimialaansa kuuluvia selvityksiä ja tutkimuksia sekä antaa muita asiantuntijapalveluita.

7 §. Lahjoitusten vastaanottaminen. Pykälän mukaan Elintarviketurvallisuusvirasto voi ottaa vastaan lahjoituksia toimintaansa varten. Tarkemmin lahjoitusten vastaanottamisesta säädetään lahjoitus- ja testamenttivarojen vastaanottamisesta ja käytöstä valtion virastoissa ja laitoksissa annetussa valtioneuvoston päätöksessä (35/1974).

8 §. Tarkemmat säännökset. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin yleiset periaatteet Elintarviketurvallisuusviraston organi-

saattorakenteesta, toimintojen järjestämisestä, asioiden ratkaisemisesta ja viraston johdon tehtävistä sekä virkoihin nimittämisestä. Tarkemmin asiasta määrättäisiin viraston sisäisellä työjärjestyksellä, josta pääjohtaja päättäisi.

Valtioneuvoston asetuksella on tarkoitus säätää, että virastossa voi olla osastoja ja muita toimintayksiköitä sekä yksikköjaon ylittäviä toimintakokonaisuuksia. Toimintayksikkö, jonka tehtävänä on riskinarviointi tai tieteellinen tutkimus, voi olla tutkimusyksikkö. Yksikköjaon ylittävät toimintakokonaisuudet muodostuisivat viraston yhteiskunnallista vaikuttavuutta määrittävistä ydinprosesseista. Lisäksi organisaatio on järjestettävä siten, että valvonta olisi toiminnallisesti erillään riskinarvioinnista, tieteellisestä tutkimuksesta ja laboratoriotutkimuksesta. Viraston sisäisistä toimintayksiköistä määrättäisiin tarkemmin viraston työjärjestyksessä.

9 §. Voimaantulo. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä toukokuuta 2006. Sillä kumottaisiin Elintarvikevirastosta annettu laki (1110/2000), Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksesta annettu laki (1111/2000) ja Kasvintuotannon tarkastuskeskuksesta annettu laki (1201/1992). Pykälän 3 momentti sisältäisi säännöksen siitä, että muussa laissa tai asetuksessa taikka valtioneuvoston tai ministeriön päätöksessä oleva viittaus EVI:oon, EELA:een tai KTTK:een tarkoittaisi ehdotetun lain voimaan tultua Elintarviketurvallisuusvirastoa.

Pykälän 4 momentin mukaan voitaisiin ennen ehdotetun lain voimaantuloa ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin. On tärkeää, että viraston toiminnan käynnistämiseen, lopulliseen organisaatio-suunnitteluun, toiminnan järjestelmien rakentamiseen ja muihin käynnistämisvaiheen toimenpiteisiin voidaan ryhtyä mahdollisimman hyvissä ajoin. Näitä toimenpiteitä olisivat esimerkiksi pääjohtajan viran perustaminen ja täyttäminen.

10 §. Siirtymäsäännökset. Pykälä sisältäisi säännöksen siitä, että EVI:ssa, EELA:ssa ja KTTK:ssa ehdotetun lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat siirtyvät ehdotetun lain voimaan tultua uuden Elintarviketurvallisuusviraston käsiteltäviksi. Samoin maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terve-

ysosastolla ehdotetun lain voimaan tullessa vireillä olevat viraston toimialaan kuuluvat toimeenpanoon liittyvät asiat siirtyisivät ehdotetun lain voimaan tultua uuden viraston käsiteltäväksi.

11 §. *Henkilöstöä koskevat siirtymäsäännökset.* Ehdotetun lain voimaan tullessa EVI:n, EELA:n ja KTTK:n virka- ja työsuopimussuhteinen henkilöstö siirtyisivät Elin-
tarviketurvallisuusvirastoon. Valtion virkamieslain (750/1994) 5 §:n mukaan täytettynä oleva virka saadaan siirtää toiseen virastoon vain virkamiehen suostumuksella. Koska EVI, EELA ja KTTK lakkautettaisiin, pykälässä säädetään, ettei näiden virkojen siirtoon tarvita asianomaisten henkilöiden suostumusta. Myös maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosaston toimeenpanotehtäviä hoitava henkilöstö virkoineen siirtyisi virastoon lain nojalla ilman suostumusta. Elin-
tarvike- ja terveysosastolla toimeenpanotehtäviä ja osastolle jääviä tehtäviä on hoitanut suurelta osin sama henkilöstö. Tehtävien siirtäminen Elin-
tarviketurvallisuusvirastolle edellyttää siten osastolta virastoon siirtyvien virkamiesten tehtävien olennaista muuttamista. Tehtävien muuttamisesta neuvotellaan erikseen asianomaisten virkamiesten kanssa. Virat on tarkoitus siirtää ministeriöstä virastoon virkamieslain 5 §:n mukaisesti ministeriön päätöksellä.

Virastoon siirtyvien virkasuhteisten henkilöiden virat siirtyvät tämän lain voimaan tullessa viraston viroiksi. Työsuhteisten virastoon siirtyvien henkilöiden vanha työsuopimus korvataan uudella, viraston kanssa tehdyllä sopimuksella. Työsuhteisia ovat esimerkiksi eripuolilla maata toimivat tarkastuseläinlääkärin apulaiset, joita on noin 50. Voimassa

olevat virka- ja työehtosopimusten ehdot eivät siirron vuoksi muuttuisi ja täten palkkaus sekä muut palvelussuhteen ehdot kuten vuosilomat säilyvät siirtymävaiheessa entisellään. Henkilöstö säilyttää siirtymähetkellä palvelussuhteensa ehtoihin liittyvät oikeudet ja velvollisuudet.

EVI:n, EELA:n ja KTTK:n ylijohantajien nykyiset erittelyvirat eivät kuitenkaan siirtyisi uuteen Elin-
tarviketurvallisuusvirastoon. Nämä virat ovat talousarviossa eriteltyjä virkoja, ja ne lakkaisivat ja virkasuhteet päättyisivät ilman irtisanomista. Ylijohantajien virkojen tilalle on uuteen virastoon tarkoitus perustaa kolme virkaa.

2. Tarkemmat säännökset

Tarkempia säännöksiä ja määräyksiä Elin-
tarviketurvallisuusviraston organisaatiokenteesta, hallinnosta ja toimintojen järjestämisestä, asioiden ratkaisemisesta, viraston johdon tehtävistä sekä virkoihin nimittämisestä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmin asiasta määrätään viraston työjärjestyksessä.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä toukokuuta 2006.

Lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin voitaisiin kuitenkin ryhtyä jo ennen kuin se tulee voimaan.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Elintarviketurvallisuusvirastosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Toimiala

Elintarvikkeiden ja maa- ja metsätalouden tuotantotarvikkeiden turvallisuuden ja laadun, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kasvinterveyden valvontaa ja tutkimusta varten on Elintarviketurvallisuusvirasto. Virasto kuuluu maa- ja metsätalousministeriön toimialaan.

Maa- ja metsätalousministeriö vastaa yhteistoiminnassa kauppa- ja teollisuusministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa viraston tulohajauksesta siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

2 §

Tehtävät

Viraston tehtävänä ovat toimialansa:

- 1) toimeenpanotehtävien johtaminen, kehittäminen ja ohjaaminen;
- 2) valvonta ja riskinhallinta;
- 3) riskinarviointi ja tieteellinen tutkimus sekä muut tutkimukset ja selvitykset;
- 4) vertailulaboratoriotoiminta;
- 5) viestintä ja neuvonta;
- 6) koulutus; sekä
- 7) kansainvälinen yhteistyö.

Viraston tulee suorittaa tehtävät, jotka sille on erikseen säädetty tai jotka maa- ja metsätalousministeriö sille erikseen määrää. Viraston tehtävistä säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

3 §

Johtaminen ja ratkaisuvallta

Elintarviketurvallisuusvirastoa johtaa pääjohtaja. Pääjohtaja ratkaisee Elintarviketurvallisuusviraston päätettävät asiat, joita ei ole säädetty tai työjärjestyksessä määrätty viraston muun virkamiehen ratkaistaviksi. Pääjohtaja vahvistaa viraston työjärjestyksen.

4 §

Toimipaikat

Viraston toimipaikoista ja alueyksiköistä määrätään viraston työjärjestyksessä.

5 §

Yhteistyö

Viraston ja sen sidosryhmien yhteistyön

tueksi virasto voi asettaa neuvoa-antavia toimielimiä, joihin se kutsuu asiantuntijoita.

6 §

Sopimusten tekeminen ja tilaustutkimukset

Virasto voi tehdä sopimuksia toimintaansa liittyvien tehtävien ja toimialaansa koskevien tutkimusten suorittamisesta sekä yhteistyöstä tutkimusohjelmien toteuttamiseksi. Virasto voi talousarvionsa rajoissa lisäksi käyttää asiantuntijoita.

Virasto voi tilauksesta tehdä toimialaansa kuuluvia selvityksiä ja tutkimuksia sekä antaa muita asiantuntijapalveluita.

7 §

Lahjoitusten vastaanottaminen

Virasto voi ottaa vastaan lahjoituksia toimintaansa varten.

8 §

Tarkemmat säännökset

Tarkempia säännöksiä viraston organisatorakenteesta, toimintojen järjestämisestä, asioiden ratkaisemisesta, viraston johdon tehtävistä sekä virkoihin nimittämisestä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

9 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2000.

Tällä lailla kumotaan Elintarvikevirastosta 15 päivänä joulukuuta 2000 annettu laki

(1110/2000), Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksesta 15 päivänä joulukuuta 2000 annettu laki (1111/2000) ja kasvintuotannon tarkastuskeskuksesta 4 päivänä joulukuuta 1992 annettu laki (1201/1992).

Muussa laissa tai asetuksessa taikka valtioneuvoston tai ministeriön päätöksessä oleva viittaus Elintarvikevirastoon, Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitokseen tai Kasvintuotannon tarkastuskeskukseen tarkoittaa tämän lain tultua voimaan Elintarviketurvallisuusvirastoa.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

10 §

Siirtymäsäännökset

Elintarvikevirastossa, Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksessa ja Kasvintuotannon tarkastuskeskuksessa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat siirtyvät Elintarviketurvallisuusviraston käsiteltäviksi. Maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosastolla tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat viraston toimialaan kuuluvat toimeenpanoon liittyvät asiat siirtyvät Elintarviketurvallisuusviraston käsiteltäviksi.

11 §

Henkilöstöä koskevat siirtymäsäännökset

Elintarvikeviraston, Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksen ja Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen virka- ja työsopimus-suhteinen henkilöstö sekä kyseiset virat siirtyvät tämän lain voimaan tullessa Elintarviketurvallisuusvirastoon. Maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosaston toimeenpanotehtäviä hoitava henkilöstö siirtyy samalla tavalla virkoineen virastoon.

Virkojen siirtymiseen ei tarvita asianomais- virkamiesten virkasuhteet päättyvät ilman ir-
ten virkamiesten suostumusta. Valtion talo- tisanomista.
usarviossa eriteltäviin virkoihin nimitettyjen

Helsingissä 29 päivänä huhtikuuta 2005

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Maa- ja metsätalousministeri *Juha Korkeaoja*